

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין ד.

עין משפט נר מצוה

יג א מיי פ"ג מהלכות צית
המביאה ה"ו ו' (ולכנסו ו')
יד ב מיי פ"ד מהלכות
מלכות אסורות הלכה
ז:
טו ג מיי פ"ז מהל'
טומאת לרעת ה"ו ו'
סמג עשין לטו:
טז ד מיי ע"ג הלכה ו'
ז"ה מיי פ"ג מהלכות
טומאת מת הלכה ז סמג
עשין לטו:
יח ו מיי פ"ה מהלכות
מירות הלכה ז סמג
לאון נט:

ואלה מדות המובח באמה אמה ופופח. פי' צקונט' צלמות
קטנות שיש צלמה צינונית אמה וטפח מאלו וקשה ללא
היה ליה למיכתב וזיק צ"ו כיון דקאי (ה) לאמות ונראה כמו שפירש"י
צפירוש יחזקאל דפירש צלמות אמה אמות גדולות שיהא אמה
וטופח צל אמה צת ה' וכן תרגם
וינתן צלמתה דהיא אמתה ופסך וקאי
אשאר אמות המונח וזיק (ו) האמות
היו קטנות: **גפן** בדי רביעית יין
לנזיר. פירש"י לאייבו מלקות וקשה
ללא היה דומיא דאחרני דמשערין
זהו מילי אחרני ונראה כפרש"י
דסוכה (ד' ו' ג') דפירש שאם אכל
עגבים וחרגנים ולנזים מגפן איכא
למ"ד צרביעית וזה ציין משערין
שיקח כוס מלא יין וישם בו עליו
ולנזין כשיעור מה שאכל ואם ילא
רביעית חייב ואם היה בל לשער צמים
היה יולא רביעית צפחות שאין נגדשין
על שפת הכלי כמו יין וכה"ג תניא
במסכתא פ' כ"ד עשה מציא כוס מלא
יין ומציא זית אגורי ונותן לתוכו
ושופע אס שפיה כיוצא בן חייב
ואם לאו פסור דברי ר' עקיבא ר' חייב
אלעזר בן עזריה דומרי אינו חייב עד
שישמה רביעית יין ואחיא לשמעתי
כרבי אלעזר בן עזריה וצ"ג מניין
(מיר ד' ג' ד). תנן אינו חייב עד שאכל
עגבים כוית משנה ראשונה אמרו
עד שישמה רביעית יין רבי עקיבא
אומר אפי' נזיר ששרה פמו ציין ויש
בו כדי לנרץ כוית חייב וקאמר גמ'
מ"ק מדמי להו אסורי נזיר אכילה
לשמה פירוש מ"ק היינו משנה
ראשונה מדמה אכילה לשמה וצ"ע
באכילת עליו ולנזין נמי רביעית
ונקט צמתימין שמה משום דאכילה
מינה ילפינן ועומת משום דכתיב
לא ישמה תרי זמיני ולא חש לפרש
שם טעמא (א) דר' עקיבא כיון דלמר
קרא אכילה בכזית אף כל בכזית ואם
דנקט אכילה במשנה אחרונה משום
דליף מינה וא"ת ומ"מ מאי נפקא

שלא יהו מונות. כדמפרש ואילי שיהו אמות כלאים שוחקות ושל
מבוי וסוכה עצבות: **אלא** לאצוי קשיא. הא דקתני כל אמות צלמה
בת ששה: **אימא אמה נלאים צלמה** כס ששה. והכי קאמר כל אמות
שזמרו בכלאים צלמה בת ששה ובלבד שלא יהו מכוונות מנומלמות
אלא גדולות צטפחים שוחקות:
לאצוי ודאי תנאי היא. דלא מני
לאוקמי לרבנן כוותיה דהא כל אמות
קאמרי: **לרצא מי ימא תנאי היא.**
מי אמרינן רבן שמעון בן גמליאל
פליג עליה למימר אמת כלאים צלמה
בת ששה אצל שאר אמות כגון סוכה
ומבוי צלמה בת חמשה או דילמא
פרושי קא מפרש רבן שמעון בן
גמליאל למילתייהו דרבנן דאמרי
וצלד שלא יהו מכוונות דיש מהן
שוחקות ויש מהן עלצות ולא פירשו
איזה מהן שוחקות ואיזה מהן עלצות
ואתא איהו לפרושי דהנך דכלאים
ליהו שוחקות דקתני ובלבד שלא
יהו מנומלמות ולהכי אדכר כלאים
ולא למעוטי שאר אמות להיות צנות
חמשה אלא למעוטיניהו דלא ליהו
שוחקות: **הא אפא לאשמעינן אס
כלאים לא ימלא.** ולפרושי מילתיה
דמא קמא הוא דלמא ולא למעוטי
שאר אמות מצת ששה: **לא למעוטי
אמה יסוד ואמה סוכה.** ללאו צנות
ששה הן: **צלמות אמה** אמה
צלמות קטנות צת חמשה שיש צלמה
צת ו' צינונית אמה וטפח מאלו:
חיק אמה. נמדד צלמות קטנות
וכן אמה רוחה וכן גבולו על שפתו
ורת האחד וזה גב המונח כולן צלמות
קטנות הללו: **חיק האמה זה יסוד.**
**חיק על שם שהוא חיקו ומיקונו של
מוצח מלמטה:** אלו הקטנות. שהן
אמה על אמה והאי דכתיב ורת האחד
מאמלצת רחבו של קרן מודד * ורת
שהוא חזי אמה לכל רוח דהוי אמה
על אמה: **וזה גב המונח.** כלומר
צלמה קטנה זו וזה מנדדה אמה של
מוצח והוב דכתיב ציה אמה ארכו
ואמה רחבו (שמות ל). ובמסכת מנחות
בפרק שמי הלכות (ד' י"ז): **מפרש ליה**

תורה אור השלם

1. ואלה מדות המונח
בצמות אמה אמה וטפח
וזיק האמה אמה רחב
וגבולה אל שפתה קרבי
זרת האחד וזה גב המונח:
יחזקאל מג יג
2. ארץ חטה ושעורה וזבן
והאחד ורומן ארץ זית שמן
ודבש: דברים ח ה

רב ניסים גאון

ממנו. ואלה מדות המונח
ובאמה וטפח פירוש שתהא
יתירה על חוברתה טפח. עד
שישמה כבדי אכילת פרס.
תמצא עיקר דיליה בתורת
כתובים. והאוכל בבית, אין לי
אלא אכילת, אם (א) סופנו
לשבות אהאוכל אצ"פ
ראשון שוכב, מה תלמוד
לומר האוכל והשוכב, אלא
ליתן שיעור האוכל כדי
שיאכל שוכב. וכמה הוא
שיעור אכילת פרס, פת חטיט
ולא פת שעורים וכו'.

מבוי שהוא גבוה

א) תנ"ך לפי ח"א ח"א ליתן
שיעור למוכר מי שחלש וע"ש
מה שדקוה הלאים והק"א בזה
אין ג' רבתי נמטה יומר ומה
למנו שיעור לשמעתי אכילה
מאכל בנטינה.

רבינו חננאל

כרם והזרוע בו אינו עובר
משום לא תורב כחל כלאים
דברי ריש. והנה מה שיש בו
כ' טפחים נמצאו בו ד' אמות
באמה בת ד' טפחים ואתה
מתיר דלפני עליה. ואמרי
ופריך רב נחמן אילו דברי
ר' שמעון הן, ואנא דאמרי
כרבנן דפליגי עליה, ואמרי
(הנה) הנה זה כרם. איבעית
אימא אפי' כ"י שמונן, מאי
אמות כלאים דקאמר רוב
אמות של כלאים באמה
ב' ו' טפחים היבא דאיכא
לחומרא, אבל הני דרופנין
באמה בת ד' טפחים. רבא
אמר רב נחמן אמת סוכה
ואמת מבוי נמי בת ששה
הן. ומיהו טפחים עצבות
פי' האצבעות דחוקות זו
עם זו. ושל כלאים פי'
אצבעות שוחקות מרווחות
כדרך השוקק שפוסק שפתי
והוצב מדרישין. ומוחבינן
לאבי כל אמות שאמרו
באמה בת ו' טפחים
ובלבד שלא יהיו מכוונות.
לכומר לא יהיו עצבות
שוחקות ולא השוחקות
עצבות כרבא, אלא לאבי
קשיא. ופריך אביי אנה
דאמרי כרשב"ג. ועמדה
לאבי בתנאי. ורבא אמר לך
כולי עלמא באמה בת ו'

מיינה לשער ציין והלא כלי המחזיק רביעית הוא צילה ומתלה ומה שמפלי צילה
ומתלה ציין יין וצין מים אס שיעור עליו ולנזין שאכל יפילו כל כך חייב
וי"ל דנפקא מינה אס יש כלי שמחזיק מה שמפלי צילה ומתלה מן היין
שלא ישער עליו ולנזין ככוס מלא מים עד שימתלה הכלי שלו הכלי
אינו מחזיק צילה ומתלה מן המים שאין עבין כמו יין ומלא שאין
הכלי רביעית ודוק: והגה"ה. וקשה דלשמעתי אמיא ללא
כמשנה אחרונה ועוד דנפסריס ישנים מלא ר"ת דגרסינן בנזיר
(ד' לט): **תנא קמא** לא מדמי להו לכל אסורי נזיר לאכילה משמע
להך גיטסא דבאכילה לא פליגי אלא הו לכולי עלמא בכזית
וכן משמע גירושלמי ללא פליגי באכילה דקאמר משנה
ראשונה

טפחים אית להו, ולא פליגי אלא בצמצום. ח"ק סבר יצמצם ורשב"ג סבר דאמת כלאים לא יצמצום [אלא נהא דוקמי
אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מדות המונח באמה אמה וטפח וזיק האמה
ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רוחה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות.
אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצו' הלבח למשה מיטני. שיעורין דאורייתא יבנה ארץ חטה ושעורה
וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכו' על כו' פירשנורו במסכת סוכה

שיימה מועטת משל שעורים (סוכה טו) נאכלת מהר (ברכות טו). מייסב. דרך הסנה, שהיא נאכלת מהר, שאינו פונה אנה ואנה
אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מדות המונח באמה אמה וטפח וזיק האמה
ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רוחה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות.
אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצו' הלבח למשה מיטני. שיעורין דאורייתא יבנה ארץ חטה ושעורה
וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכו' על כו' פירשנורו במסכת סוכה

שיימה מועטת משל שעורים (סוכה טו) נאכלת מהר (ברכות טו). מייסב. דרך הסנה, שהיא נאכלת מהר, שאינו פונה אנה ואנה
אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מדות המונח באמה אמה וטפח וזיק האמה
ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רוחה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות.
אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצו' הלבח למשה מיטני. שיעורין דאורייתא יבנה ארץ חטה ושעורה
וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכו' על כו' פירשנורו במסכת סוכה

להאי קרא דלמנה יסוד קראמרי בקטנה לאו ברובח כניסת היסוד אלא
בגובה עלייתו דלמר מר עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד אבל רוחב הכניסה
צלמה צת ששה אמה סוכה כניסה דילה צלמה קטנה ולא ה' אמות של
עליית גובהה צלמה קטנה דתנן(י) עלה חמש וכנס אמה זה אסוכה וקרנות
לא שנה רבתי ולא שנה רוחבן צלמה קטנה: **כאשר מפרש**
צקונט' שמע רבינו מר' יעקב בר יקר ועתה חזר צו דקשיא ליה מה
שמרגס יונתן אמה אמה וטפח אמתה דהיא אמתה ופסך ונמלא דלמנה
גדולה מיירי ועוד אס כדברי הוקן לא היה לו לכתוב וזיק כי אס
חיק האמה ופירש [א] לנו רבינו הכי למעלה(י) הוכיר מדות המונח
והאיחיל שמים עשרה אמה ושאר מדותיה ועתה כך אמר הכתוב
אלה מדות המונח שאמרתי לך הכל נמדדו צלמה שהיא אמה
וטפח וזיק שהיא יסוד אינו נמדד אלא צלמה שהיא אמה קטנה ולא צלמה אמה וטפח ועתה דברי יונתן בן
ועיקר. ע"כ גמ"ה: **שעורין.** שנתנו חכמים לכל דבר גוון כוית דס חלב פיגול ונותר וכוית מן המת שמטמא צהאל ושאר שיעורין
דמפרש לקמן: **האיצין.** חילצה הפוסלת בצטילה: **ומחיצין.** הלכות
מסיני: **לשיעורין נאמר.** וכל אלו משערין צהן דברים אחרים: **כליו על כספיו וסנדליו וטבעותיו צידויט.** שאינן מלובשין צו
דרך מלבוש דומיא דכליו על כספיו: **הוא והן עמאין מיה.** שאף הן צאצין אל הבית וכתבי והבא אל הבית (ויקרא יד): **היה**
לגוש כליו. וכן כולם דרך לציטתן קריוין בגדיו וצטליו אללו וכתבי (ט) והאוכל צבית יכנס את בגדיו ודרשין צתורת כהנים [מזרוע
פרשה ז] מקראי דהאי אוכל לאו אכילה ממש הוא אלא שישאף כדי שיעור אכילה וציציה צלה שהייה אינו מטמא בגדים: **פרה ד'**
ציציה הן מוון סעודה צינונית. פרס לשון פרוסה שיעוריהו צחאי ככר האמור צעירוד דבעינן מוון צ' סעודות ותנן התם חזיה לבית
המנוגע צפרק כליד (לקמן ד' פ' צ): **פת חיתין.** אין שוהה צה כפת שעורין: **מיסב.** שהייה זו הצסיצה שיעוריהו ולא צנאכלת צעמידה והולך
וצה שהוא שוהה צאכילתו יומר: **ואוכלה צליפתן.** שנאכלת מהר: **ואינו מטמא צהאל.** שום עלם צלא צשר עד שיהא שם צדרה צלימה
או גולגולת או רוצ צצנו צ' אמת ויך. אמת או רוצ מניינו קכ"ה: **רביעית יין לנוי.** לחייבו מלקות:
גורגרת

הגהות הר"ח

(א) תנ"ך ד"ה ואלה וכו' יונתן
דקאי אבאמרות ונראה:
(ב) בא"ד וזיק האמה הוי
קטנות: (ג) ד"ה גבן וכו'
ולא חש לפרש שם טעמא
ורבי עקיבא. מ"ב ע"ש צדק
ל"ח ע"כ:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אלו הקרנות וכו'
ודת שזוהו חצי אמה. ע"י
לקמן דף ק"ע א' וצמוס' שם
ד"ה א' מ"ג:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה הגיה כ"א
מפורש בקונט' וכו' כי אס
חיק האמה ופי' כו'. מ"ב ע"ג
ק' להולמו דלמי נזיר וזיק
האמה מנה נמדד. אצל
במסכתא (לכל צ"מ פ"ו)
מפרש ר"ת דכתיב דכתיב
אמה אמה כי צ' מיי אמות
א' אמה וכו' צלמה וטפח
ומפרי והולך זו וההכל כו':

מוסף רש"י

חיק האמה זה יסוד. דעלה
אמה וכנס אמה (מנחות יז).
אלו הקרנות. דלמלצת
האין מודד והוא ורת לכל
רוח דהיינו אמה על אמה,
ורת חזי אמה (טו). וזה גב
המונח. כלומר וצלמה זו
יהא נמי מונח הכס (טו).
שיעורין. של אסורין, כגון
כית לכל אכילת אסור
וכמתנא ליום הכפורים
(סוכה ה). הלכה למשה
לשיעורין נאמר. ר"ל צה
צבית המדרש מנין להם, מן
המורה, שהיני שנתלה למשה
מפייה סם השמים והוא
וסדרן כסדר ששמען (סוכה
ד). כל הפסוק הזה
שנתה על ארץ ישראל שיש
פירות ששיעור תורה מלך
צהן (ברכות טא). שאפילו
בדברי מורה לרבינו אשכנזי
בפירושיה אסורין צעמידה
(סוכה ה). הנכנס לבית
המונח. מצי (ויקרא יד)
העב אל הבית ימאח עד
השבת ולא כתיב ככוס בגדים,
והאוכל צבית יכנס את בגדיו
(טו) צהוא שיעור אכילה
ואפילו לא יאכל מדכתיב
בכופיה והשוכב צבית יכנס
את בגדיו, הלך הנכנס זו
וטפח את בגדיו עמו שלא
דקך מלבושו, אין אלו בגדיו
ותמאח מיד, שאף כסן אמי
קורא והבא אל הבית, ואלו
לגוש צהן בעי שהייה (ברכות
טא) ורבינו יוסף סוכה ה).

מיינה לשער ציין והלא כלי המחזיק רביעית הוא צילה ומתלה ומה שמפלי צילה ומתלה ציין יין וצין מים אס שיעור עליו ולנזין שאכל יפילו כל כך חייב וי"ל דנפקא מינה אס יש כלי שמחזיק מה שמפלי צילה ומתלה מן היין שלא ישער עליו ולנזין ככוס מלא מים עד שימתלה הכלי שלו הכלי אינו מחזיק צילה ומתלה מן המים שאין עבין כמו יין ומלא שאין הכלי רביעית ודוק: והגה"ה. וקשה דלשמעתי אמיא ללא כמשנה אחרונה ועוד דנפסריס ישנים מלא ר"ת דגרסינן בנזיר (ד' לט): תנא קמא לא מדמי להו לכל אסורי נזיר לאכילה משמע להך גיטסא דבאכילה לא פליגי אלא הו לכולי עלמא בכזית וכך משמע גירושלמי ללא פליגי באכילה דקאמר משנה ראשונה טפחים אית להו, ולא פליגי אלא בצמצום. ח"ק סבר יצמצם ורשב"ג סבר דאמת כלאים לא יצמצום [אלא נהא דוקמי אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מדות המונח באמה אמה וטפח וזיק האמה ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רוחה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות. אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצו' הלבח למשה מיטני. שיעורין דאורייתא יבנה ארץ חטה ושעורה וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכו' על כו' פירשנורו במסכת סוכה שיימה מועטת משל שעורים (סוכה טו) נאכלת מהר (ברכות טו). מייסב. דרך הסנה, שהיא נאכלת מהר, שאינו פונה אנה ואנה אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מדות המונח באמה אמה וטפח וזיק האמה ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רוחה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות. אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצו' הלבח למשה מיטני. שיעורין דאורייתא יבנה ארץ חטה ושעורה וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכו' על כו' פירשנורו במסכת סוכה שיימה מועטת משל שעורים (סוכה טו) נאכלת מהר (ברכות טו). מייסב. דרך הסנה, שהיא נאכלת מהר, שאינו פונה אנה ואנה אמת כלאים בת ו' טפחים, למעוטי אמת יסוד ואמת סוכה, דכתיב ואלה מדות המונח באמה אמה וטפח וזיק האמה ואמה רחב וגו'. חיק האמה זה יסוד, ואמה רוחה זה סוכה, וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם לרשות. אמר רב חייא בר אשי אמר רב, שיעורין חציצין ומחיצו' הלבח למשה מיטני. שיעורין דאורייתא יבנה ארץ חטה ושעורה וגו'. ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר, חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכו' על כו' פירשנורו במסכת סוכה